

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Oppvekst- og utdanningsavdelingen

Klage på standpunktkarakter i fag i grunnskolen 2015

1. Om saksbehandlingen

Hva er standpunktkarakter?

Standpunktkarakter er karakterer som blir gitt ved avslutningen av opplæringen i fag og som skal føres på vitnemålet. Standpunktkarakteren skal gi informasjon om kompetansen til eleven ved avslutningen av opplæringen i fag, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2, 3-17 og 3-18.¹

Fastsetting av standpunktkarakter

Standpunktkarakter i fag med sentralt gitt skriftlig eksamen (engelsk, matematikk og norsk) skal fastsettes senest dagen før fellessensurmøtet, jf. § 3-18.

Standpunktkarakterer i fag med muntlig lokalt gitt eksamen skal fastsettes senest dagen før skolen gjennomfører den første lokalt gitte eksamen, § 3-18.

Hva kan det klages på?

Det kan klages på standpunktkarakterer. Det kan også klages på vedtak om ikke å sette standpunktkarakter, jf. § 5-1.

Dersom det er tvil om eleven kan få standpunktkarakter i ett eller flere fag fordi det ikke er grunnlag for å fastsette karakter, skal eleven og foreldrene ha blitt varslet skriftlig, jf. § 3-7. Varselet skal gis uten ugrunnet opphold og gi eleven anledning til å skaffe grunnlag for standpunktkarakter.

Hvem kan klage?

Elever har klagerett. Foreldre/foresatte til umyndige elever har selvstendig klagerett, jf. § 5-2. Dersom eleven er under 15 år, kan han/hun ikke klage uten skriftlig samtykke (for eksempel i form av med-underskrift) fra foreldre/foresatte.

Informasjon om klageadgang

De som har klagerett, skal få opplysninger om adgangen til å klage, om klagefristen og om hva klagen skal inneholde, jf. § 5-4, jf. § 11 og 29-32 i forvaltningsloven. Opplysninger om klageadgang m.m. bør gis uoppfordret til elever og foreldre/foresatte.

¹ Alle referanser i dette skrevet er til Forskrift til opplæringsloven, om ikke annet er angitt

Hvor skal klagen sendes?

Klagen skal sendes til den skolen hvor klager er elev, jf. § 5-4.

Klagefrist

Fristen for å klage på standpunktkarakter er 10 dager fra det tidspunktet melding om vedtaket er mottatt av den som har klagerett, eller når den som har klagerett, burde ha gjort seg kjent med vedtaket, jf. § 5-5.

Dersom skolen avviser en klage fordi det er klaget for sent, er dette et vedtak det kan klages på. Klagefristen er da 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28-29, jf. § 31.

Formkrav til klagen

Klagen skal være skriftlig og underskrives av klager eller den som har klagerett, jf. § 5-6. Dette innebærer at en klage som er sendt per e-post uten underskrift, ikke oppfyller formkravene til en klage.

Det må fremgå av klagen hva det klages på.

Rett til begrunnelse

Den som har klagerett, kan innenfor klagefristen be om begrunnelse for fastsatt standpunktkarakter eller for vedtak om ikke å fastsette standpunktkarakter, jf. § 5-7. Ny klagefrist på 10 dager gjelder fra det tidspunktet klager har mottatt begrunnelsen.

Skolens saksbehandling

Når skolen mottar en klage på standpunktkarakter eller klage på ikke å sette standpunktkarakter, skal forvaltningsorganet (skolen) forberede og ekspedere saken uten ugrunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a. Fylkesmannen ber om at klagene sendes fortløpende til klageinstansen, og at en ikke venter til alle klagene kan sendes samlet.

Alle klager på standpunktkarakter skal sendes Fylkesmannen som klageinstans, jf. § 5-12. Utdanningsdirektoratet har presisert at rektor ikke har hjemmel for å endre vedtak om karakterfastsettelse etter at en karakter er satt. Dette gjelder selv om skolen finner klagen berettiget. Rektor kan endre eventuelle feilføringer.

Med klagen til Fylkesmannen skal det følge en uttalelse/begrunnelse fra faglærer(ne) om hvordan standpunktkarakteren er fastsatt eller hvorfor det ikke er fastsatt standpunktkarakter. Rektor skal gi en uttalelse om skolens saksbehandling og sende kopi til klager.

Skoleeier må sørge for at det er etablert et forsvarlig system som innebærer at faglærerne er tilgjengelige i det tidsrommet hvor det vil kunne være behov for å gi begrunnelse eller gi uttalelse om karakterfastsettelsen. Særlig vil dette gjelde saker som skolen har oversendt Fylkesmannen som klageinstans.

Faglærers uttalelse

Rektor er ansvarlig for at faglærer kan dokumentere grunnlaget for standpunktkarakteren. Saken skal være tilstrekkelig opplyst til at Fylkesmannen som klageinstans kan behandle klagen, jf. forvaltningsloven § 17.

Faglærers uttalelse må inneholde:

- en orientering om hva som er grunnlaget for vurderingen, og hva som er vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse
- en vurdering av elevens kompetanse i forhold til de samlede kompetansemålene for faget i læreplanen og i forhold til kjennetegn på måloppnåelse
- orientering om hvordan eleven/foresatte er informert om målene for opplæringen, hva som er grunnlaget for vurderingen, og hva som er vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse
- orientering om hvordan eleven/foresatte er informert om kompetansemålene i faget og kjennetegn på måloppnåelse
- orientering om underveisvurderingen i faget
- kommentar til konkrete opplysninger i klagen

Rektors uttalelse

Rektor skal fylle ut klageskjema/klagebrev, eventuelt også i eget skriv gjøre rede for saksbehandling og prosedyrer ved skolens klagebehandling. Det må framgå av rektors uttalelse:

- når klager er gjort kjent med standpunktkarakteren
- om klagen er fremsatt innen fristen
- om eleven er over 15 år når bare eleven har signert klagen
- om og hvordan skolen har informert om klageretten
- at skolen har sendt kopi av saksdokumentene til klager
- om det foreligger annen dokumentasjon fra klager/skolen som har relevans for klagen

Fylkesmannens saksbehandling

Fylkesmannen er klageinstans ved klager om standpunktkarakter, jf. § 5-12. Ved klage på standpunktkarakter skal Fylkesmannen ikke overprøve faglærers faglige skjønn, men vurdere om gjeldende bestemmelser om karakterfastsettelse er fulgt slik de framgår av kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven. Dette innebærer at faglærer må gi en konkret beskrivelse av elevens kompetanse, hvor det begrunnes hvorfor og hvordan elevens samlede kompetanse er i samsvar med den standpunktkarakteren som er gitt.

Dersom Fylkesmannen som klageinstans finner at klagen ikke kan få medhold, er avgjørelsen endelig.

Dersom Fylkesmannen som klageinstans finner at klagen er rettmessig, må Fylkesmannen presisere hvilke regler som er brutt eller det kan reises tvil om er brutt. Klagen skal da sendes tilbake til skolen for ny vurdering, med kopi til klager. Rektor og faglærer gjennomfører ny vurdering. Rektor fastsetter endelig karakter. Denne avgjørelsen kan det ikke klages på.

2. Om fastsettelse av standpunktkarakter

Rett til vurdering

Elever i grunnskolen har rett til underveisvurdering, sluttvurdering og til dokumentasjon av opplæringen, jf. § 3-1.

Det skal være kjent for eleven hva som er målene for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse, jf. § 3-1.

Det skal være kjent for eleven hva som er grunnlaget for vurderingen, jf. § 3-1.

Formålet med vurderingen

Underveisvurderingen og standpunktkarakter skal ses i sammenheng. Kunnskap om elevens utvikling i fag gjennom underveisvurdering gir læreren grunnlag for å fastsette standpunktkarakter, jf. § 3-2.

Grunnlaget for vurderingen

Faglærere bør gjennom hele skoleåret gi elevene gode og konkrete tilbakemeldinger/fremovermeldinger som forteller hva eleven må arbeide med for å ha en god faglig utvikling, jf. § 3-11. Elevene skal gjennom hele skoleåret delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12, jf. opplæringsloven § 2-3.

Grunnlaget for vurdering i fag er de samlede kompetansemålene i læreplanene for fag, jf. § 3-3. Standpunktkarakteren skal baseres på et bredt vurderingsgrunnlag som samlet viser kompetansen eleven har i faget, jf. § 3-18. Vurderingen skal gi uttrykk for i hvilken grad målene for opplæringen er nådd.

Eleven skal ha anledning til å forbedre kompetansen sin i faget inntil standpunktkarakteren er fastsatt, jf. § 3-18. Eleven skal også gjøres kjent med hva det er lagt vekt på i fastsettelsen av standpunktkarakteren, jf. § 3-18.

Dersom deler av opplæringen i et fag er avsluttet på et tidligere tidspunkt (for eksempel etter 9. årstrinn), skal likevel alle hovedområdene i læreplanen inngå i vurderingsgrunnlaget for standpunktkarakteren.

Elevens forutsetninger, fravær, innsats, orden og adferd skal ikke trekkes inn i vurderingen ved fastsettelse av standpunktkarakter, med mindre det framgår av kompetansemålene for faget i læreplanen. I kroppsøving skal det legges vekt på både oppnådd kompetanse og elevens innsats, jf. § 3-3.

Stort fravær og manglende deltagelse i planlagte undervisningssituasjoner eller andre særlige grunner, kan føre til at grunnlaget for standpunktkarakter mangler, jf. §§ 3-3 og 3-7.

Det skal bare brukes hele tallkarakterer på en skal fra 1 til 6, jf. § 3-4.